

**ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО**
Навчально-науковий інститут муніципального управління
та міського господарства
Кафедра комп'ютерних та інформаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту
Володимир КИСЕЛЬОВ

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

Галузь знань: F «Інформаційні технології»

Спеціальність: F3 «Комп'ютерні науки»

Освітньо–професійна програма: «Комп'ютерні науки»

Форма здобуття освіти: очна (денна)

КИЇВ 2025

УКЛАДАЧ силабусу к.держ.упр, професор, завідувач кафедри
комп'ютерних та інформаційних технологій

Олександр ГУЙДА
(підпис)

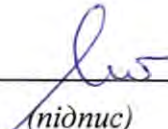
Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри комп'ютерних та
інформаційних технологій

Протокол № 1 від 26.08.2025

Завідувач кафедри
Олександр ГУЙДА
(підпис)

Гарант освітньо-професійної програми «Комп'ютерні науки»

к.т.н., доцент

Сергій ЛІСОВЕЦЬ
(підпис)

1. Загальна інформація про навчальну дисципліну	
1.Назва навчальної дисципліни, код в ОПП	Охорона праці та безпека життєдіяльності Код ОК 1.2.23
2.Статус навчальної дисципліни	Навчальні дисципліни професійної підготовки
3.Рік навчання, семестр у якому викладається дисципліна	4 рік, 8 семестр
4.Обсяг навчальної дисципліни (кількість кредитів, загальна кількість годин (аудиторних за видами занять, самостійної роботи здобувача вищої освіти)	3 кредити загальна кількість годин: 90 год. аудиторних: 30 лекцій: 10 год. практичні: 20 год. самостійна робота: 60 год.
5.Вид підсумкового (семестрового) контролю	екзамен (8 семестр)
6.Інформація про консультації	Згідно затвердженого графіка консультацій
7.Мова викладання	українська
8.Прізвище, ім'я, по батькові викладача (науковий ступінь, вчене звання, посада)	Гуйда О.Г., кандидат наук з державного управління, професор, завідувач кафедри комп'ютерних та інформаційних технологій
9.Контактна інформація викладача	huida.oleksandr@tnu.edu.ua
10.Посилання на силабус на вебсайті Університету	https://tnu.edu.ua/
2. Опис навчальної дисципліни	
Анотація дисципліни	Безпека людини розглядається як єдина система захисту у побутовому, природному, соціальному та виробничому середовищах. Охорона праці в сучасному техногенному світі відіграє важливу роль як суспільний чинник, оскільки, якими б вагомими не були трудові здобутки, вони не можуть компенсувати людині втраченого здоров'я, а тим більше життя. Водночас, значна частина небезпек очікує людину поза межами робочого місця — у зоні впливу природних катаклізмів, техногенних аварій, соціальних конфліктів та побутових ризиків. Окрім соціального, охорона праці та безпека життєдіяльності мають, безперечно, важливе економічне значення – це і висока продуктивність праці, збереження трудових ресурсів держави, зниження витрат на оплату лікарняних, компенсацій за важкі та шкідливі умови праці, а також мінімізація збитків від надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

Мета, завдання та цілі вивчення дисципліни	Метою вивчення дисципліни є формування у майбутніх фахівців сучасної культури безпеки та ризик-орієнтованого мислення, розуміння нерозривної єдності системи «Людина – Життєве середовище». Це передбачає набуття знань з нормативно-правових і організаційних питань охорони праці та цивільного захисту, з основ фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії, психології безпеки, основ техніки безпеки та пожежної безпеки. Ці знання необхідні у професійній діяльності та повсякденному житті для: • оцінки відповідності стану середовища вимогам чинних нормативів; • ідентифікації виробничих та загальних небезпек; • обґрунтування доцільних заходів і засобів щодо поліпшення умов праці та захисту людини; • організації безпечного виконання робіт та алгоритмів виживання в екстремальних умовах. • Завданнями навчальної дисципліни є: • навчити студентів основам теоретичних знань з охорони праці та безпеки життєдіяльності; • навчити працювати з законодавчими і нормативно-технічними документами у сфері безпеки праці та цивільного захисту населення; • ідентифікувати потенційні небезпеки в умовах виробництва та у повсякденному житті, тобто розпізнавати їх вид, визначити просторові та часові координати, величину та імовірність їх прояву; • визначити небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек (техногенного, природного, соціально-політичного та військового характеру); • аналізувати психофізіологічні особливості людини та їх вплив на безпеку (стрес, втома, людський фактор); • застосовуючи методи спостереження та контролю, визначити потенційно небезпечні ділянки виробництва, види виробничих процесів та елементи природного середовища, що можуть створювати загрозу виникнення надзвичайних ситуацій; • на підставі відомостей щодо потенційно небезпечних ділянок виробництва, видів виробничих процесів та елементів природного середовища за допомогою типових інструкцій планувати запобіжні заходи; • прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини як у робочій зоні, так і в селітебній (житловій) зоні; • на підставі технологічної документації,
---	---

	використовуючи чинну нормативно-правову базу з питань охорони праці організувати дотримання вимог безпеки праці учасниками трудового процесу; • на підставі технологічної документації, використовуючи чинну нормативно-правову базу організовувати дотримання санітарно-гігієнічних норм учасниками трудового процесу; • формувати навички здорового способу життя як фундаменту загальної працездатності та безпеки; • розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів (включаючи засоби індивідуального та колективного захисту у НС); • надавати долікарську допомогу потерпілим при нещасних випадках, аваріях та катастрофах.
Пререквізити	Базові знання з безпеки життєдіяльності
Постреквізити	Підготовка до атестації
Формат проведення дисципліни	Змішаний; У разі роботи в дистанційному режимі використовується корпоративне середовище Google Classroom; Лекції та практичні у дистанційному режимі проводяться через Google Meet; поточна комунікація з викладачем здійснюється корпоративну пошту.

3. Перелік компетентностей, яких набувають здобувачі вищої освіти при вивченні навчальної дисципліни

ІК. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі комп'ютерних наук або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів інформаційних технологій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу

ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

ЗК6. Здатність вчитися й оволодівати сучасними знаннями

СК20. Здатність застосовувати методи та засоби забезпечення вимог охорони праці, виробничої санітарії, вибухової та пожежної безпеки, інших існуючих державних та закордонних стандартів, які відносяться до безпеки виробничої діяльності та навколишнього середовища

4. Програмні результати навчання відповідно до освітньо-професійної програми

РН1. Застосовувати знання основних форм і законів абстрактно-логічного мислення, основ методології наукового пізнання, форм і методів вилучення, аналізу, обробки та синтезу інформації в предметній області комп'ютерних наук

5. Тематика та зміст навчальної дисципліни

Номер та назва розділу, теми, перелік основних питань	Вид навчального заняття	Форми і методи контролю знань	Кількість годин Лекція/ практичне заняття
Тема 1: Теоретико-методологічні основи безпеки та людський фактор 1. Концептуальні засади БЖД та теорія ризику 2. Фізіологія безпеки 3. Психологія безпеки та ергономіка: 4. Екологія людини	Лекція / практичне заняття	усне опитування / виконання практичних завдань за темою / тестовий контроль	2 / 4
Тема 2: Прикладні аспекти безпеки: види небезпек, надзвичайні ситуації та управління 1. Класифікація та характеристика загроз (Номенклатура небезпек). 2. Природні загрози 3. Техногенні загрози 4. Соціально-політичні загрози 5. Комбіновані небезпеки 6. Надзвичайні ситуації (НС) та система управління безпекою 7. Дії в умовах НС 8. Організаційно-правові основи:	Лекція / практичне заняття	усне опитування / виконання практичних завдань за темою / тестовий контроль	2 / 4
Тема 3. Правові та організаційні питання охорони праці 1. Правові та організаційні питання охорони праці 2. Державне управління охороною праці та організація охорони праці на виробництві. 3. Навчання з питань охорони праці 4. Державний нагляд і громадський контроль за охороною праці 5. Розслідування та облік нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві 6. Аналіз, прогнозування, профілактика травматизму та професійної захворюваності на виробництві	Лекція / практичне заняття	усне опитування / виконання практичних завдань за темою / тестовий контроль	2 / 4

Тема 4. Основи фізіології, гігієни праці та виробничої санітарії 1. Загальні положення та вимоги до розміщення підприємств, до виробничих і допоміжних приміщень 2. Повітря робочої зони 3. Освітлення виробничих приміщень 4. Вібрація 5. Шум, ультразвук та інфразвук 6. Електромагнітні поля та електромагнітні випромінювання	Лекція / практичне заняття	усне опитування / виконання практичних завдань за темою / тестовий контроль	2 / 4
Тема 5. Основи техніки безпеки та пожежної безпеки 1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів 2. Безпека при експлуатації систем під тиском 3. Безпека при вантажно-розвантажувальних роботах і на транспорті 4. Електробезпека 5. Основні поняття та значення пожежної безпеки 6. Пожежонебезпечні властивості матеріалів і речовин 7. Пожежовибухонебезпечність об'єкта 8. Система попередження пожеж 9. Система пожежного захисту	Лекція / практичне заняття	усне опитування / виконання практичних завдань за темою / тестовий контроль	2 / 4

6. САМОСТІЙНА РОБОТА. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота студента є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом і виконується в поза аудиторний час, передбачений тематичним планом навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни студенти повинні навчитися самостійно мислити, поглиблювати засвоєні теоретичні знання, опановувати практичні навички проведення аналізу якісного та кількісного складу персоналу організації. Відповіді на питання повинні бути законспектовані, їхнє викладення має бути стислим і чітким, обов'язковими є посилання на використані джерела.

Контроль за виконанням самостійної роботи можливий у формі колоквиумів, групових консультацій, індивідуальних занять, он-лайн спілкування тощо (за вибором викладача, в залежності від форми самостійної роботи).

Питання на самостійну роботу виносяться на поточний і підсумковий семестровий контроль.

Однією із форм самостійної роботи студентів є виконання індивідуальної навчально-дослідної роботи у вигляді реферату на відповідну тему з дисципліни «Основи охорони праці». Метою підготовки та написання рефератів є формування у студентів навичок самостійної розробки обраних ними дослідницьких тем, роботи з текстами першоджерел, монографій, навчальних видань та наукових публікацій. Вибір студентом теми реферату – самостійний. Викладач має спрямувати студента на визначення

проблематики дослідницького пошуку та надати консультативну допомогу при складанні плану.

Після попереднього перегляду викладачем змісту та якості виконання реферату студент допускається до його захисту.

Реферат оцінюється у відповідності до того, наскільки повно, ґрунтовно, аргументовано, самостійно і правильно висвітлено зміст основних питань теми.

Лише після виконання (або доопрацювання) та захисту реферату та отримання позитивного результату (з зазначенням кількості набраних балів) студент допускається до складання екзамену (модульного контролю).

Вимоги до оформлення реферату:

Обсяг реферату 12-15 сторінок формату А 4. Шрифт – Times New Roman, розмір шрифту – 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Параметри сторінки:

лівий – 30 мм; правий – 15 мм; верхній – 20 мм; нижній – 20 мм.

На титульному аркуші вказується назва вищого навчального закладу, кафедра, назва теми реферату, ПІБ студента (спеціальність, курс, група), ПІБ викладача, якому реферат здається на перевірку.

На наступній (другій) сторінці викладається план (зміст) реферату: вступ, 2-4 пункти, висновки, список використаних джерел та літератури в алфавітному порядку.

Посилання на використану літературу – посторінково, внизу під текстом. Рекомендовано використання не менше 5-7 навчальних чи наукових видань. Особлива увага приділяється опрацюванню та посиланню на джерела з рекомендованого списку (див нижче).

Орієнтовна тематика рефератів з дисципліни «Основи охорони праці»

6.1 ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. Положення Конституції України про охорону праці.
2. Законодавство Євросоюзу з охорони праці.
3. Державне управління охороною праці та принципи державної політики в галузі охорони праці.
4. Поняття про охорону праці на підприємстві, її завдання, соціальноекономічне значення.
5. Галузеві нормативні акти про охорону праці.
6. Державні, галузеві комісії з питань охорони праці.
7. Комплексне управління охороною праці.
8. Зміст та завдання національної та галузевої програм поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища
9. Завдання служб охорони праці обласного, районного управлінь та місцевих державних адміністрацій
10. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці.
11. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.
12. Виробничі травми, професійні захворювання, нещасні випадки виробничого характеру.
13. Регіональна система управління охороною праці. Мета, об'єкт, завдання, основні функції, прогнозування і планування.
14. Поняття та завдання техніки безпеки. Мотиваційні аспекти техніки безпеки в галузях економіки.
15. Гарантування безпеки під час експлуатації обладнання та устаткування в галузях.

16. Електробезпека. Вплив статичної електрики на здоров'я працівників і безпеку в різних галузях.
17. Вимоги пожежної безпеки. Методологія системи захисту підприємств від пожежі.
18. Відповідність технологічного процесу, обладнання, устаткування, інструментів вимогам стандартів безпеки та нормам охорони праці.
19. Комп'ютеризація служби охорони праці. Види програмного забезпечення.
20. Поняття про охорону праці на підприємстві, її завдання, та значення.
21. Управління охороною праці на виробництві.
22. Організація служби охорони праці.
23. Організація навчання і перевірка знань з питань охорони праці в організації.
24. Організація проведення інструктажів з питань охорони праці.
25. Орієнтований перелік питань вступного інструктажу.
26. Організація медичних оглядів працівників (попереднього, періодичних, перед рейсових та після рейсових, наркологічних).
27. Комплексні плани підприємств щодо поліпшення стану охорони праці.
28. Фінансування заходів щодо охорони праці.
29. Принципи системи контролю охорони праці на підприємстві.
30. Принципи системи аудиту охорони праці на підприємстві.
31. Комісія з питань охорони праці. Склад, мета, функції.
32. Проблеми охорони праці на підприємстві. Психологія безпеки праці.
33. Система заходів з охорони праці. Методика розрахунку їх ефективності.
34. Державний нагляд і громадський контроль з охорони праці.
35. Відповідальність за порушення законодавства про охорону праці.
36. Завдання наукової організації праці та ергономіки.
37. Характеристика правових, організаційних, технічних заходів, соціально-економічних санітарно-гігієнічних та лікувально-профілактичних заходів з охорони праці
38. Нормативні акти про охорону праці, що діють у межах підприємства.
39. Колективний договір в системі нормативного регулювання відносин між власником і працівником.
40. Трудовий договір і охорона праці.
41. Повноваження профспілок по питаннях охорони праці.
42. Визначення економічних наслідків виробничого травматизму.
43. Відповідальність підприємства за порушення законодавства про охорону праці.
44. Характеристика видів відповідальності за порушення вимог охорони праці.
45. Повноваження державного Департаменту по нагляду за охороною праці
46. Система управління питаннями охорони праці на підприємстві.
47. Служба охорони праці підприємства, порядок її створення та завдання.
48. Травмонебезпечні виробничі фактори та стан виробничого травматизму.
49. Обов'язки та відповідальність посадових осіб і спеціалістів підприємства з охорони праці
50. Адміністративний та громадський контроль за станом охорони праці на підприємстві.
51. Завдання комісії з охорони праці підприємства.
52. Відповідальність працівників за порушення вимог охорони праці
53. Трудова дисципліна та обов'язки працівника з питань охорони праці
54. Організація навчання з охорони праці на підприємстві, порядок проведення навчання та перевірки знань з питань охорони праці посадових осіб та спеціалістів, спеціального навчання працівників, які виконують роботи підвищеної небезпеки.
55. Вступний первинний, повторний, позаплановий та цільовий інструктажі з охорони праці, порядок проведення, перелік питань.
56. Порядок проведення стажування працівників на робочому місці

57. Основні законодавчі та нормативні акти з охорони праці та їх характеристика.
58. Основні нормативні акти підприємства з охорони праці, порядок їх розроблення та затвердження.
59. Інструкції з охорони праці, їх призначення, зміст, порядок розроблення
60. Права громадян на охорону праці та обов'язки власника підприємства з питань охорони праці, пільги та компенсації за важкі та шкідливі умови праці
61. Соціальне страхування працівників від нещасних випадків на виробництві, відшкодування шкоди при нещасних випадках.
62. Права та обов'язки роботодавця як страхувальника та застрахованої особи від нещасного випадку та професійного захворювання на виробництві
63. Нормування робочого часу працівників (тривалість робочого дня, тижня, перерви на відпочинок та прийняття їжі, вихідні та святкові дні)
64. Відпустки, їх види тривалість та порядок надання.
65. Охорона праці жінок та неповнолітніх (норми перенесення вантажів, перелік робіт на яких заборонена праця жінок, праця вагітних жінок, відпустки)
66. Колективний договір на підприємстві, його зміст, заходи по поліпшенню умов праці та безпеки виробничих процесів вносяться до договору, регулювання питань охорони праці, порядок розроблення проекту колективного договору, ведення колективних переговорів та укладання договору на підприємстві.
67. Атестація робочих місць та порядок її проведення, гігієнічна оцінка умов праці, карта умов праці
68. Фінансування охорони праці.
69. Економічне значення заходів щодо умов і охорони праці.
70. Соціальне значення заходів щодо умов і охорони праці.
71. Основні принципи соціального страхування робітників підприємств.
72. Профілактика нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві..
73. Розслідування та облік нещасних випадків, хронічних професійних захворювань і отруєнь на виробництві.
74. Передумови збільшення періоду професійної активності працюючих та зменшення плинності кадрів.
75. Передумови зростання продуктивності праці та скорочення витрат на пільги та компенсації.
76. Заходи щодо поліпшення умов та охорони праці в галузі.
77. Показники ефективності заходів щодо поліпшення умов та охорони праці
78. Витрати щодо поліпшення умов і охорони праці: капітальні й експлуатаційні витрати.
79. Критерії оцінки умов праці на виробництві.
80. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві.
81. Травмонебезпечні виробничі фактори та стан виробничого травматизму.
82. Методика оцінки соціальної ефективності охорони праці.
83. Методика оцінки економічної ефективності охорони праці.
84. Естетика на виробництві. Норми щодо санітарно-побутових приміщень.
85. Психологія безпеки праці. Соціально-психологічні методи управління охороною праці.
86. Визначення приросту продуктивності праці за рахунок підвищення працездатності.
87. Методи розрахунку економічної ефективності поліпшення умов та охорони праці.
88. Досвід передових країн в напрямку підвищення ефективності охорони праці
89. Шляхи підвищення ефективності охорони праці в Україні.

90. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Розслідування та облік аварій.

7. Технічне та програмне забезпечення (обладнання)

Кожному здобувачу потрібно доєднатися до навчального середовища Google Classroom, оскільки там розміщуються навчальні матеріали, проводиться тестування, ведеться журнал оцінювання навчальних досягнень, є можливість для листування з викладачем.

У режимі дистанційного навчання - вивчення курсу додатково передбачає приєднання кожного здобувача вищої освіти до програми Google Meet (для занять у режимі відеоконференцій). У цьому випадку здобувач має самостійно потурбуватися про якість доступу до інтернету. Для роботи в дистанційному форматі потрібні ноутбук / персональний комп'ютер / мобільний пристрій (телефон, планшет) з підключенням до Інтернет для:

- комунікації та опитувань,
- виконання домашніх завдань,
- виконання завдань самостійної роботи,
- проходження тестування (поточний, підсумковий контроль) тощо.

Мінімальне програмне забезпечення: OpenOffice, MS Office, Google Chrome.

8. Політики курсу

Політика щодо академічної доброчесності: списування під час тесту, іспиту заборонені.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Методичних рекомендацій для закладів вищої освіти з підтримки принципів академічної доброчесності.

Правила перезарахування кредитів у випадку мобільності, правила перескладання або відпрацювання пропущених занять тощо: відбувається згідно з Положення про організацію освітнього процесу у Таврійському національному університет ім. В.І. Вернадського.

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (до -50% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності).

Перескладання тесту відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо відвідування: відвідування занять є обов'язковим компонентом. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в онлайн-формі за погодженням.

9. Система оцінювання та вимоги

З дисципліни ЗВО (здобувач вищої освіти) може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються протягом семестру і до 30% підсумкової оцінки – на екзамені.

Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із ЗВО під час лекцій та консультацій та опитувань.

Результати поточного контролю за відповідний модуль оприлюднюються викладачем на наступному аудиторному занятті. Бали, які набрані ЗВО під час аудиторних занять, складають оцінку поточного контролю. Схема формування підсумкової оцінки наведено у розділі 9.1.

Семестровий контроль у вигляді екзамену проводиться під час сесії. Оцінка за результатами вивчення дисципліни формується шляхом додавання результатів поточного контролю до екзаменаційної оцінки. Взаємозв'язок між набраними балами і оцінкою наведено у розділі 9.2.

Приклади екзаменаційного білету знаходяться у пакеті документів на дисципліну. Екзамен проводиться у формі тестового підсумкового контролю та складається з таких компонентів: 50% від загальної кількості питань на знання та розуміння теоретичних відомостей; 50% від загальної кількості питань на володіння практичними навичками для розв'язку прикладних завдань. Кожне питання оцінюється в 1 бал. Загальна кількість набраних балів (в залежності від їх питомої ваги) переводиться в екзаменаційну оцінку за 30 бальною шкалою (максимальна оцінка).

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав в повному обсязі передбачених робочою програмою всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (20), він не допускається до складання екзамену під час сесії, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється.

9.1 Шкала та схема формування підсумкової оцінки Денна форма навчання

Поточний контроль						Підсумковий контроль	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	CP1	40	100
10	10	10	10	10	10		

T1 ... T5 – практичні до тем

CP1 – самостійна робота

Політика та критерії оцінювання роботи на практичних заняттях та завдань самостійної роботи:

Критерій оцінювання	Бали (маж) за одне практичне заняття	Бали (маж) за самостійну роботу (реферат)
Виконання завдання із застосуванням глибоких вичерпних знань теми завдання, розуміння теми та всього програмного матеріалу, розуміння сутності і взаємозв'язку розглянутих процесів і явищ. Демонстрація глибини аналізу та самостійності висновків, як теоретичного, так і практичного спрямування. Демонстрація здатності знаходити причинно-наслідкові зв'язки та пропонувати власні рішення чи нові підходи. Уміння застосувати теоретичні знання до вирішення реальних управлінських задач, наведення актуальних прикладів (український та міжнародний контекст).	8-10	8-10
Логічна, послідовна, змістовна та правильна відповідь, демонстрація власних пропозицій вирішення завдання із частковим, неповним використанням програмного матеріалу, демонстрація аналізу та здатності формування висновків без глибинно-повної аргументації.	6-7	6-7

Часткове вирішення поставленого завдання, при певному рівні знання та розуміння програмного матеріалу, основних питань теми, неповна, нерозгорнута відповідь, із частковою аргументацією, але без грубих помилок.	4-5	4-5
Неможливість вирішення завдання, нерозуміння сутності теоретичних питань, демонстрація незнання програмного матеріалу та матеріалів рекомендованих джерел, неможливість запропонувати власні підходи до вирішення поставленої завдання.	0-3	0-3

9.2 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	відмінно	A	Відмінно - відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
80-89	добре	B	Дуже добре - достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
75-79	добре	C	Добре - в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
66-74	задовільно	D	Задовільно - посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
60-65	задовільно	E	Достатньо - мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
30-59	незадовільно	FX	Незадовільно - потрібно додатково працювати для отримання позитивної оцінки
0-29	незадовільно	F	Незадовільно - необхідна серйозна подальша робота з повторним вивченням курсу

10. Рекомендована література

Основна література:

1. Курепін В. М. Основи охорони праці : навч. посіб. для студентів закладів вищої освіти аграрної галузі. Миколаїв : МНАУ, 2022. 347 с.
2. Методичні вказівки до виконання практичних та лабораторних занять з охорони праці / уклад.: О. Г. Гуйда, М. С. Швидка, О. М. Сегай, В. Н. Вендичанський. Київ : ВПЦ Академії муніципального управління, 2012. 96 с.
3. Одарченко М. С., Одарченко А. М., Степанов В. І., Черненко Я. М. Основи охорони праці : підручник. Харків : Стиль-Іздат, 2017. 334 с.
4. Пожарова О. В. Охорона праці : навч. посіб. Одеса, 2022. 86 с.
5. Правові основи охорони праці : навч. посіб. / Т. О. Луценко та ін. Харків : НУЦЗУ, 2023. 223 с.
6. Сакун М. М., Москалюк І. В., Нагорнюк В. Ф. Безпека життєдіяльності та основи охорони праці : навч.-метод. комплекс. Одеса, 2017. 400 с. URL: <http://lib.osau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1593/1/1-Посібник%20БЖД%20та%20ООП.pdf> (дата звернення: 08.08.2025).

7. Шудренко І. В. Основи охорони праці : навч. посіб. Житомир : Видавець О. О. Євенок, 2016. 214 с.
8. Грибан В. Г., Фоменко А. Є., Казначеев Д. Г. Безпека життєдіяльності та охорона праці : підруч. / В. Г. Грибан, А. Є. Фоменко, Д. Г. Казначеев. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 388 с.

Додаткова література:

1. Бедрій Я. І. Охорона праці та медицина катастроф : навч. посіб. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2014. 184 с.
2. Гогіташвілі Г. Г., Карчевські Є.-Т., Лапін В. М. Управління охороною праці та ризиком за міжнародними стандартами : навч. посіб. Київ : Знання, 2007. 367 с.
3. Голінько В. І. Основи охорони праці : підручник. 2-ге вид. Дніпропетровськ : НГУ, 2014. 271 с.
4. Основи охорони праці : навч. посіб. / Р. М. Івах, Я. І. Бедрій, Б. О. Білінський, М. М. Козяр ; за ред. Р. М. Івах. 4-те вид., перероб. і допов. Київ : Кондор, 2012. 464 с.
5. Основи охорони праці : підручник / за ред. В. В. Березуцького. Харків : Факт, 2005. 480 с.
6. Основи охорони праці : підручник / К. Н. Ткачук, М. О. Халімовський, В. В. Зацарний та ін. ; за ред. К. Н. Ткачука. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : Основа, 2006. 444 с.
7. Охорона праці : навч. посіб. / З. М. Яремко, С. В. Тимошук, О. І. Третяк, Р. М. Ковтун ; за ред. З. М. Яремка. Львів : Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 345 с.
8. Протоєрейський О. С., Запорожець О. І. Охорона праці в галузі : навч. посіб. Київ : Книжкове вид-во НАУ, 2005. 268 с.
9. Русаловський А. В. Правові та організаційні питання охорони праці : навч. посіб. 4-те вид., допов. і перероб. Київ : Університет «Україна», 2009. 295 с.
10. Третяков О. В., Зацарний В. В., Безсонний В. Л. Охорона праці : навч. посіб. з тестовим комплексом на CD / за ред. К. Н. Ткачука. Київ : Знання, 2010. 167 с. + 1 CD-ROM.

Нормативно правові акти:

11. Конституція України: від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-vp#Text>.
12. Кодекс законів про працю України : Кодекс України від 10.12.1971 № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>.
13. ДБН В.2.5-28:2018. Природне і штучне освітлення. [Чинний від 2019-03-01]. Київ : Мінрегіонбуд України, 2018. 135 с.
14. Кодекс цивільного захисту України : Кодекс України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.
15. Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень : ДСН 3.3.6.042-99 / затв. постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 № 42.
16. Social Accountability 8000 (SA8000:2014). International Standard. Social Accountability International, June 2014. URL: <https://sa-intl.org/wp-content/uploads/2020/02/SA8000Standard2014.pdf>.
17. Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації : ДСН 3.3.6.039-99 / затв. постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 № 39.
18. Директива Ради від 12 червня 1989 року про запровадження заходів, покликаних заохочувати до покращення безпеки та охорони здоров'я працівників на роботі

(89/391/ЄЕС) : Директива Європ. екон. співтовариства від 12.06.1989 № 89/391/ЄЕС : станом на 11 груд. 2008 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_b23#Text.

19. ДСТУ 2293:2014. Охорона праці. Терміни та визначення основних понять. [Чинний від 2015-07-01]. Київ : Мінекономрозвитку України, 2015. 24 с.

20. ДСТУ ISO 26000:2019 (ISO 26000:2010, IDT). Настанови щодо соціальної відповідальності. [Чинний від 2020-01-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2019.

21. ДСТУ ISO 45001:2019 (ISO 45001:2018, IDT). Системи управління охороною здоров'я та безпекою праці. Вимоги та настанови щодо застосування. [Чинний від 2021-01-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2020.

22. Про затвердження вимог з питань використання та обліку фонду захисних споруд цивільного захисту : Наказ М-ва внутр. справ України від 09.07.2018 № 579. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#Text>.

23. Про затвердження Вимог щодо безпеки та захисту здоров'я працівників під час роботи з екранними пристроями : Наказ М-ва соц. політики України від 14.02.2018 № 207. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0508-18#Text>.

24. Про затвердження Державних санітарних норм та правил «Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу» : Наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0472-14#Text>.

25. Про затвердження Державних санітарних норм та правил при роботі з джерелами електромагнітних полів (ДСНП 3.3.6.096-2002) : Наказ МОЗ України від 18.12.2002 № 476. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0203-03#Text>.

26. Про затвердження переліку заходів та засобів з охорони праці : Постанова Каб. Міністрів України від 27.06.2003 № 994. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994-2003-п#Text>.

27. Про затвердження переліку професій, виробництв та організацій, працівники яких підлягають обов'язковим профілактичним медичним оглядам, порядку проведення цих оглядів та видачі особистих медичних книжок : Постанова Каб. Міністрів України від 23.05.2001 № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/559-2001-п#Text>.

28. Про затвердження Переліку робіт, де є потреба у професійному доборі (ДНАОП 0.03-8.06-94) : Наказ МОЗ України від 23.09.1994 № 263/121 : станом на 5 лип. 1995 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0018-95#Text>.

29. Про затвердження Положення про порядок розслідування нещасних випадків, що сталися із здобувачами освіти під час освітнього процесу : Наказ МОН України від 16.05.2019 № 659. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0612-19#Text>.

30. Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах : Наказ МОЗ України від 09.03.2022 № 441 : станом на 17 черв. 2022 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0356-22#Text>.

31. Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві : Постанова Каб. Міністрів України від 17.04.2019 № 337. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/337-2019-п#Text>.

32. Про затвердження Правил безпечної експлуатації електроустановок споживачів (ДНАОП 0.00-1.21-98) : Наказ М-ва пр. та соц. політики України від 09.01.1998 № 4. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0093-98#Text>.

33. Про затвердження Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті (НПАОП 0.00-1.15-07) : Наказ Держ. ком. України з пром. безпеки, охорони пр. та гірн. нагляду від 27.03.2007 № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0573-07#Text>.

34. Про затвердження Правил пожежної безпеки в Україні : Наказ М-ва внутр. справ України від 30.12.2014 № 1417 : станом на 14 серп. 2024 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0252-15#Text>.

35. Про затвердження Технічного регламенту безпеки машин : Постанова Каб. Міністрів України від 30.01.2013 № 62. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/62-2013-п#Text>.

36. Про затвердження Типового положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці (НПАОП 0.00-4.12-05) та Переліку робіт з підвищеною небезпекою: Наказ Держ. ком. України з нагляду за охорон. пр. від 26.01.2005 № 15. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0231-05#Text>.

37. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 08.07.2010 № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>.

38. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення : Закон України від 24.02.1994 р. № 4004-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>.

39. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування : Закон України від 23.09.1999 р. № 1105-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1105-14#Text>.

40. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 р. № 2694-XII : станом на 14 серп. 2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2694-12#Text>.

41. Про організацію та проведення обов'язкових медичних оглядів працівників певних категорій : Наказ МОЗ України від 08.09.2025 № 1393. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1551-25#Text>.

42. Санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку : ДСН 3.3.6.037-99 / затв. постановою Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1999 № 37.

Інформаційні ресурси:

43. Верховна Рада України : офіційний вебпортал парламенту України. URL: <https://www.rada.gov.ua>.

44. Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) : офіційний вебсайт. URL: <https://www.who.int>.

45. Державна екологічна інспекція України : офіційний вебсайт. URL: <https://www.dei.gov.ua>.

46. Державна інспекція ядерного регулювання України : офіційний вебсайт. URL: <https://snriu.gov.ua>.

47. Державна служба України з надзвичайних ситуацій : офіційний вебсайт. URL: <https://dsns.gov.ua>.

48. Державна служба України з питань праці : офіційний вебсайт. URL: <https://dsp.gov.ua>.

49. ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» (ДП «УкрНДНЦ») : Національний орган стандартизації. URL: <https://uas.org.ua>.

50. Міжнародна організація праці (МОП) : офіційний вебсайт. URL: <https://www.ilo.org>.

51. Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України : офіційний вебсайт. URL: <https://mepr.gov.ua>.

52. Міністерство освіти і науки України : офіційний вебсайт. URL: <https://mon.gov.ua>.

53. Міністерство охорони здоров'я України : офіційний вебсайт. URL: <https://moz.gov.ua>.

54. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.

55. Офіційне інтернет-представництво Президента України. URL: <https://www.president.gov.ua>.
56. Охорона праці: науково-виробничий щомісячний журнал. URL: <https://ohoronapraci.kiev.ua>.
57. Охорона праці і пожежна безпека : професійний портал для спеціалістів. URL: <https://oppb.com.ua>.
58. Пенсійний фонд України : офіційний вебсайт. URL: <https://www.pfu.gov.ua>.
59. Рада національної безпеки і оборони України : офіційний вебсайт. URL: <https://www.rnbo.gov.ua>.
60. Урядовий портал : єдиний вебпортал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua>.
61. European Agency for Safety and Health at Work (EU-OSHA) : Європейське агентство з безпеки та гігієни праці. URL: <https://osha.europa.eu>.